

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 15 (58)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2017

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 15 (58). — Рівне: РДГУ, 2017. — 218 с.

Збірник наукових праць містить статті з компетентнісного підходу в загальній та вищій освіті, оптимізації процесу навчання української та іноземних мов, лінгводидактики, використання інноваційних освітніх технологій у дошкільних, загальноосвітніх і вищих навчальних закладах.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, вихователів та вчителів, викладачів та студентів вищих навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Войтович Ігор Станіславович – доктор педагогічних наук, професор (Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова);

Грицай Наталія Богданівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член Академії наук вищої школи України (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Людмила Романівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Юрій Володимирович - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Потапчук Тетяна Володимирівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славистичного університету);

Романишина Наталія Василівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сверлюк Ярослав Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 30.03.2017 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 39, Рівненський державний гуманітарний університет.

ISBN 966 — 7281 — 10 — 7.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2017

УДК: 373. 2. 016: 811. 161. 2 (07)

З.О. ЗАХАРЧУК

**ПІДГОТОВКА ПАРТИТУРИ НАВЧАЛЬНОГО ТЕКСТУ
ДО ОПРАЦЮВАННЯ ЇЇ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ**

Резюме. У статті обґрунтовується необхідність навчання виразності молодших школярів на уроках літературного читання з опорою на партитуру читання, подаються необхідні аспекти підготовчої роботи вчителя, в основі яких лежить лінгвістичний та літературознавчий аналізи навчального тексту. Партитура читання розглядається як впливовий засіб навчання та виховання, зокрема як засіб поглибленого вивчення фактичного змісту тексту, як засіб ефективного навчання виразно читати молодших школярів.

Ключові слова: виразне читання, підготовча робота, партитура навчального тексту, опрацювання партитури, партитурні позначення, лінгвістичний аналіз, літературознавчий аналіз, засіб поглибленого вивчення фактичного змісту, засіб навчання виразності.

Все ширшого застосування в початковій школі на уроках літературного читання набуває партитура навчального тексту. Експериментальним навчанням було доведено ефективність роботи над партитурою тексту з метою розвитку виразності читання.

Підготовча робота над партитурою читання та опрацювання її на уроці зі школярами – робота кропітка, але результативна. На цьому свого часу наголошували педагоги та науковці. Так, цінні методичні вказівки та рекомендації щодо методики опрацювання певних елементів партитури читання зі школярами були вміщені в підручниках та методичних посібниках Л.О. Горбушиної, А.Й. Капської, Г.А. Олійника, Б.А. Буяльського, І.П. Гудзик, Г.П. Коваль, Н.Д. Бабич та ін.

Ініціатива щодо застосування партитури навчальних текстів у навчанні виразності молодших школярів на уроках читання в рівненських школах належить професору Г.П. Коваль «Систематична робота над виразністю читання виховує в дітей уміння глибоко проникати в зміст твору, розуміти його ідейне спрямування, відчувати красу поетичних образів і виразність тих засобів, за допомогою яких вони створені. Все це сприяє естетичному вихованню учнів, розвитку в них художнього смаку», – переконує науковець у необхідності систематичної роботи над виразністю молодших школярів із застосуванням логіко-емоційної партитури читання навчального тексту. [3, 169].

Науковцями-методистами кафедри теорії та методик початкового навчання РДГУ така ініціатива була підтримана, внаслідок чого заняття зі студентами педагогічного факультету над виробленням навички виразного читання в молодших школярів отримали спрямування на засвоєння класичних основ виразності, що базуються на вдумливому опрацюванні партитури для виразного читання та застосування цих знань під час проходження педагогічної практики у школах Рівненщини.

Актуальною стала організація творчих груп учителів, що працювали над зазначеною проблемою. Школярі вчителів, які активно підтримали ідею систематичного навчання виразності на класичних засадах (Л.В. Сингаївська, Т.Б. Суржук, Т.Ф. Пищечкіна, Н.І. Шута, М.О. Петриченко та ін.), невдовзі показали високі результати виразного читання за партитурою (спец. ЗОШ № 15, старший вчитель Л.В. Сингаївська), що було констатовано учасниками науково-практичного семінару «Шляхи реалізації нового змісту навчання української мови в 1-4 класах» (РДГУ), співробітниками лабораторії початкового навчання при Інституті педагогіки АПН.

Узагальненням тривалої методичної роботи над виробленням навички виразно читати з опорою на партитуру стали навчальні посібники науковців кафедри: «Виразне читання в структурі уроку» (Г.П. Коваль, З.О. Захарчук, 2013 р.) [4], «Практикум із виразного читання» (Г.П. Коваль, З.О. Захарчук, 2014 р.) [5], у яких чітко вказано зміст роботи над виразністю у 2-4 класах (структуру), місце та особливості методичної роботи на основних структурних та навчальних етапах уроку читання, наведено зразки партитур творів різних жанрів та види навчальних завдань [4; 5].

Значення виразного читання для художнього розвитку школярів визнається всіма вчителями. Однак не всі вони в практиці шкільного навчання приділяють цьому належну увагу, і відбувається це, насамперед, через недостатню підготовку самого вчителя.

Спируючись на 28-річний досвід проведення занять із майбутніми вчителями початкових класів над виразністю на класичних засадах, тісний зв'язок із практикою навчання в школах, ми хочемо засвідчити (**мета дослідження**) найбільш ефективний спосіб підготовки вчителя до поглибленого вивчення та усвідомлення художньої своєрідності навчального тексту, вироблення навичок виразного читання в молодших школярів. В основі такого способу лежить опрацювання партитури для виразного читання навчального тексту – «програми дій виконавця будь-якого тексту, складеної за допомогою загальноприйнятих умовних знаків» [1, 200]. Таким чином, читацька партитура – це є система значків і позначень, які допомагають виконавцю правильно прочитати текст, це «ноти» виразного читання для створення своєрідного інтонаційного малюнку, який є тим засобом, «за допомогою якого можна правдиво, точно, у відповідності із задумом письменника, передати ідеї, почуття, вкладені в твір.» [2, 4].

Підготовка партитури читання – складний творчий процес, під час здійснення якого читець знову вдмується в зміст кожного речення, кожної фрази, написаної автором. Виконавець не просто розкриває для себе своєрідність стилю, мови, синтаксису того чи іншого письменника, розкриває його індивідуальну «таємницю» вираження думки. «Слухаючи читання студента і переглядаючи партитуру, підготовлену ним, викладач не тільки слідкує за правильністю рішення основних завдань читання, але й намагається попередити

від можливих помилок в деталях або зняти їх, якщо вони вже виникли.» [6, 53].

Надзавдання вчителя, який працює над виразністю, – мистецтвом читати вголос, майстерністю яскравого вираження думок, почуттів автора, що вкладені у твір, а також власного ставлення до прочитаного – глибоко проникнути в авторський задум і відтворити його в читанні вголос. Таке глибоке проникнення і всебічне відтворення може забезпечити тільки ґрунтовна попередня робота над текстом під час опрацювання партитури (розбивки, розмітки) читання тексту.

Отож, викладаємо свої думки щодо основних аспектів роботи над створенням партитури навчального тексту, послідовність такої роботи.

Опрацювання партитури читання ґрунтується на проведенні лінгвістичного та літературознавчого аналізів тексту художнього твору. Перший враховує різні рівні мовної системи: фонетичний, орфоепічний, граматичний, лексичний і стилістичний, другий визначає жанрову, ідейно-тематичну (смыслову), композиційну (структурну) та емоційно-образну своєрідність літературного твору. Саме партитура читання виявляє результати лінгвістичного та літературознавчого аналізів твору і відображає їх в спеціальних партитурних позначеннях та записах. Вони стають основою для правильного виразного читання.

Графічні та письмові позначення робляться в самому тексті, під текстом, справа від тексту, навпроти кожної частини. Це: визначення жанру твору, його різновиду; транскрибування певних звуків згідно з нормами літературної вимови. Виявлення груп слів, орфоепічна вимова яких найчастіше зустрічається в словах тексту, що аналізуються; ідейно-тематичний (смысловий) аналіз: тема та ідея твору; виявлення ключового поняття тексту (назва життєвого явища, про яке йдеться в тексті) і його синонімічного ряду; визначення невідомих та маловідомих школярам слів із метою їх тлумачення та уточнення значень; запис їх у контексті; композиційний (структурний) аналіз: виявлення сюжетної лінії (системи подій: прологу, експозиції, зав'язки, передкульмінації, розвитку дій, післякульмінації, епілогу), поділ тексту на логічно-завершені частини (в більшості випадків співпадають із абзацами) та добір влучних заголовків до них; створення партитури дихання: визначення фраз (кінець речення позначаємо двома вертикальними лініями, відбувається вдих) та синтагм у кожному реченні (позначаємо однією вертикальною лінією, відбувається добір повітря), логічно завершених частин тексту (позначаємо трьома вертикальними лініями); робота над логікою мовлення: визначення логічно наголошених слів у тексті, які допомагають зрозуміти головну думку твору (найважливіші слова для всього тексту підкреслюємо двома горизонтальними лініями), тему (найважливіше слово речення підкреслюємо однією горизонтальною лінією), важливе слово для кожного мовного такту (синтагми) речення (підкреслюємо пунктирною лінією), визначення мелодики мовлення, тобто голосового відтворення інтонаційної структури речення (висхідну, спадну та висхідно-спадну мелодика мовлення позначаємо відповідно стрілочками вверх, вниз, вверх-вниз); робота над емоційно-образною виразністю: визначення підтексту в кожній частині байки, який записуємо короткими реченнями, словосполученнями або словом; визначення тону читання кожної частини у відповідності з підтекстом; добір відповідного темпу читання, який сприяє природному відтворенню змісту почуттів; лексико-стилістичний аналіз: а) лексичні засоби: архаїзми, неологізми, діалектизми, іншомовні слова, професіоналізми, жаргонізми, прозаїзми, вульгаризми, синоніми, омоніми, антоніми); б) художні засоби (тропи: епітет, порівняння, метафора, персоніфікація, алегорія, символ, рефрен); аналіз звукової організації художньої мови (засоби евфоніки: асонанс, алітерація, дисонанс або какофонія, звуконаслідування. Можливе виділення букв на позначення звуків, їх підкреслення в тексті або ж запис під текстом).

Наводимо зразок партитурних позначень для виразного читання байки Л. Глібова «Чиж і Голуб» (2 клас).

Чиж та Голуб

Весною | Чижи́к | молоденки́й, | 1 частина. Чи́жик у садочку.

такий спі́вучий, | проворне́нський. |

в садочку́ все собі́ скака́в |

та́ яко́сь у́ сільце́ | й по́пав, |

се́рдця́ в клі́тці | рветься́, | б'ється́... || 2 частина. Чи́жик у сільці́.

А Го́луб | бачи́ть та́ сміється́. | 3 частина. Насмі́шки Го́луба.

– А що́? || По́павсь? || От то́бі й на́! ||

Вже́, певно́, го́лова | ду́рна... ||

Не́ бійсь, | мене́ б не́ підду́рили. |

хоч як би́ не́ хитри́ли, |

бо́ я | не́ Чи́жик! | Ні... | о́це! – ||

аж гу́льк | – і са́м | впи́ймавсь | в сільце́... || 4 частина. Го́луб у сільці́.

О́то на́ себе́ | не́ на́пійся́, | 5 частина. Не́ смійся́!

чу́жому́ ли́кові | не́ смійся́ ||

Леонід Глібов

Жанр: байка.

Тема: про Голуба, який, насміхаючись над бідолашним Чижиком, сам потрапив у таку ж біду (Як Голуб-насмішник потрапив у сільце).

Ідея: Не насміхайся над чужою бідой, не будь самонадійним, бо не знаєш, де тебе спіткає біда!

Ключове (ключові) поняття навчального тексту:

Байдужий – який не виявляє співчуття; нечуйний.

Співчуття – 1. Чуйне ставлення до чийого-небудь горя, до чийось переживань; співчування. Лихо – обставина, подія, що викликає страждання; горе, біда; нещастя.

Насмішки – висміювання кого-небудь; глузування, кепкування.

Слова для тлумачення:

Чиж – невеликий співучий птах родини в'юркових.

Голуб – птах з ряду голубоподібних з різнобарвним пір'ям та великим волом (стравохід, в людини – підборіддя).

Проворенький – надто рухливий і прудкий (швидкий, хуткий, бистрий).

Сільце – пристрій у вигляді петлі, що затягується, для ловлі птахів.

Сердега – нещасний (уживається з відтінком співчуття, жалю); бідолага.

аж гульк – уживається при вираженні несподіваності, раптовості якоїсь дії або виявлення чого-небудь – *аж раптом* 2. Уживається як присудок, в даному тексті *аж дивиться*.

План:

1 частина. Чижик в садочку.

Підтекст: весна, радісне молоде життя!

тон читання: радісний;

темپ читання: енергійний.

2 частина. Чижик у сільці (або Попавсь в сільце...).

Підтекст: велика біда!

тон читання: співчутливий, схвильований, тривожний;

темپ читання: уповільнено.

3 частина. Насмішки Голуба (або Голуб-насмішник)

Підтекст: попався в сільце, бо не такий розумний, як я – Голуб!

тон читання: байдуже, глузливо;

темپ читання: помірно, з невеликим прискоренням.

4 частина. Голуб у сільці (або Піймавсь в сільце!).

Підтекст: ось як буває з самонадійними та пихатими!

тон читання: констатувально, інформативно;

темپ читання: уповільнено.

Лексичні засоби виразності.

1. Епітети: молоденький співучий, проворенький (Чижик). 2. Синоніми: рветься, б'ється. 3. Усталені звороти: *попавсь, от тобі й на, аж гульк*. 4. Приказки: *на себе не надійся, чужому лихові не смійся*.

Синтаксичні засоби виразності.

1. Інверсія: *весною Чижик молоденький, такий співучий, проворенький*.

2. Риторичний оклик: *От тобі й на!*..

3. Еліпсис: *Ні... оце!*, різновид – обрив.

Евфонічні засоби виразності. 1. Асонанс: молоде́нький, прово́рне́нький, рве́ться, б'є́ться, смі́ється, піддури́ли, хитри́ли, нади́вся, смі́йся.

2. Алітерація: *в садочку все собі скакав; сердега в клітці рветься, б'ється, сміється; не бійсь, мене б не піддурили, хоч як би не хитрили, бо; сам піймавсь в сільце*.

Морфологічні засоби виразності. 1. Слова зі зменшувально-пестливими суфіксами: *молоденький, проворенький, Чижик, в садочку*.

На практичних заняттях із студентами необхідно застосовувати і синтаксичний аналіз тексту, який не тільки закріпить мовні знання студентів, а й стане основою для методичного вчительського коментаря під час виявлення всіх аспектів логіко-емоційної партитури.

Роздрукувати навчальний текст необхідно так, щоб зручно було робити в ньому позначення. У вчителя має бути довідка про автора твору та його творчий спадок.

Результатом запропонованої підготовчої роботи до уроку навчання виразності є опрацьована партитура тексту для вчителя. Повна, розписана партитура для виразного читання вчителя, а також матеріали синтаксичного аналізу тексту дають повне уявлення про специфіку виучуваного тексту, його художню своєрідність, вказують на найнеобхідніші види роботи та методичні прийоми на уроці літературного читання.

У роботі ж із школярами вчитель повинен забезпечити пропедевтичний рівень знань про партитуру читання – пристосувати роботу за нею відповідно до програмових вимог 1-4 класів навчання.

Отож, партитура – це своєрідний «золотий ключик» до правильного прочитання літературного твору та підготовки комплексу уроку. В руках умілого наставника опрацювання партитури виразного читання та навчання читати за нею стає могутнім засобом діалогової взаємодії вчителя й учня, педагога й студента, поліфункціональний засобом у справі навчання та виховання підростаючого покоління.

Партитуру читання слід розглядати як впливовий засіб навчання та виховання, зокрема як засіб поглибленого вивчення фактичного змісту тексту, як засіб ефективного навчання виразного читання молодших школярів. Тільки попередня ретельна підготовча робота вчителя над її створенням зможе забезпечити на уроках літературного читання успішне навчання виразності учнів.

Неприпустимо, на нашу думку, на сучасному етапі розвитку школи нехтувати застосуванням партитури виразного прочитання, яка відкриває широкі можливості для формування на уроках літературного читання творчої особистості дитини, її самореалізації, самоствердження, самовираження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення / Н.Д. Бабич. – Львів: Світ, 1990. – 232 с.
2. Горбушина Л.А. Выразительное чтение и рассказывание / Л.А. Горбушина. – М.: Просвещение, 1975. – 144 с.
3. Коваль Г.П. Методика преподавания русского языка в школах с украинским языком обучения: учеб. пособие / Г.П. Коваль. – К.: Выща шк., 1989. – 311 с.
4. Коваль Г.П. Виразне читання в структурі уроку / Г.П. Коваль, З.О. Захарчук. – Тернопіль: Астон, 2013. – 174 с.
5. Коваль Г.П. Практикум із виразного читання / Г.П. Коваль, З.О. Захарчук. – Тернопіль: Астон, 2013. – 174 с.
6. Соловьева Н.М. Практикум по выразительному чтению / Н.М. Соловьева. – М.: Просвещение, 1976. – 94 с.

З.А. ЗАХАРЧУК. ПОДГОТОВКА ПАРТИТУРЫ УЧЕБНОГО ТЕКСТА К РАЗРАБОТКЕ ЕЁ НА УРОКАХ ЛИТЕРАТУРНОГО ЧТЕНИЯ С МЛАДШИМИ ШКОЛЬНИКАМИ

Резюме. В статье обосновывается необходимость подготовительной работы учителя к обучению выразительности младших школьников на уроках литературного чтения с опорой на партитуру чтения, подаются необходимые аспекты подготовительной работы, в основе которых лежит лингвистический и литературоведческий анализы учебного текста. Партитура чтения рассматривается как влиятельное средство обучения и воспитания, в частности как средство углубленного изучения фактического содержания текста, средство обучения выразительности.

Ключевые слова: выразительное чтение, подготовительная работа, партитура учебного текста, разработка партитуры, партитурные обозначения, лингвистический анализ, литературоведческий анализ, средство углубленного изучения фактического содержания, средство обучения выразительности.

Z.A. ZAKHARCHUK. PREPARATION OF SCORE OF EDUCATIONAL TEXT TO DEVELOPMENT OF HER ON LESSONS OF LITERAR READING WITH JUNIOR SCHOOLCHILDREN

The summary. In the article the necessity of preparatory work of teacher is grounded to educating of expressiveness junior lessons of the literary reading with support on the score of reading, the necessary aspects of preparatory work are given, that the linguistic is the basis of and study of literature analyses of educational text. The score of reading is examined as an influential tool of educating and education, in particular as means of deep study of actual maintenance of text, as means of educating of expressiveness.

Key words: expressive reading, preparatory work, score of educational text, development of score, score denotations, linguistic analysis, study of literature analysis, means of deep study of actual maintenance, means of educating of expressiveness.

Рекомендовано до друку.

Д-р пед. наук, проф. Г.П. Коваль.

Одержано редакцією 03.03.2017 р.

УДК: 371.3 + 811.111

Т.В. КУЧМА

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Резюме. У статті розглядаються особливості запровадження вивчення іноземної мови з першого класу, принципи навчання, використання інноваційних технологій у навчальному процесі. Обґрунтовується їх вплив на формування молодшого учня як активного суб'єкта процесу учіння. Досліджено психолого-педагогічні умови навчання англійської мови дітей початкового шкільного віку. Автор акцентує увагу на пріоритетних технологіях, які стимулюють розвиток творчих здібностей. Доведено, що активні форми навчання є могутнім фактором психологічної адаптації дитини в новому мовному просторі.

Ключові слова: комунікативна компетентність, іншомовна діяльність, принципи навчання іноземної мови, ситуативність, мовленнєво-мисленнєва діяльність, початкова школа.

Ефективність раннього початку вивчення іноземної мови не викликає сумнівів, тому що мова, вивчена в дитинстві, розкриває мовні й комунікативні здібності учня: мимоволі зіставляються факти двох мов; мовна картина світу створюється окремо для кожної мови. Іншомовна діяльність як новий спосіб спілкування молодшого школяра потребує створення позитивної мотивації, яка є одним із найважливіших психологічних факторів успішності вивчення іноземної мови і ключовим питанням організації навчання молодших школярів. У молодшій школі особливо важливо розвивати в дітей позитивну мотивацію до вивчення іноземної мови, а

© Т.В. Кучма, 2017

ЗМІСТ

<i>Іванова Л.І.</i> Реалізація завдань формування життєвої компетентності молодшого школяра засобами кейс-технології.	3
<i>Плугіна А.П.</i> Реалізація компетентнісного підходу в освітньому процесі початкової школи.	5
<i>Підлужна Г.В.</i> Компетентнісний підхід до розвитку критичного мислення молодших школярів на уроках української мови.	8
<i>Сіранчук Н.М.</i> Принцип градуальності – методичний принцип формування лексичної компетентності учнів початкової школи.	11
<i>Ткачук О.С.</i> Сутність фонетико-орфоепічної компетентності молодших школярів.	14
<i>Коваленко О.М.</i> Шляхи оптимізації вивчення української мови як державної в сучасній початковій школі.	17
<i>Приходько О.Ю.</i> Принципи інтеграції ключових компетентностей у концепції нової української школи (на матеріалі мовно-літературної освітньої галузі).	19
<i>Семашкіна Г.М., Харечко Н.В.</i> Проблеми формування природознавчої компетентності у дітей молодшого шкільного віку.	22
<i>Маліновська Н.В.</i> Педагогічні детермінанти мовленнєвої готовності дитини до навчання у школі.	25
<i>Лесняк Н.В.</i> Компетентнісний підхід у викладанні образотворчого мистецтва.	28
<i>Цепова І.В.</i> Формування комунікативної компетентності учнів першого класу засобом інтеграції видів мистецтв на уроках розвитку зв'язного мовлення.	32
<i>Ганжа М.В.</i> Педагогічні проблеми естетичного виховання: інтерактивний підхід їх вирішення.	35
<i>Кантур Г.А., Остапук М.С.</i> Формування морально-етичних цінностей молодших школярів у процесі вивчення української мови.	39
<i>Владимирова А.Л.</i> Естетичне виховання молодших школярів засобами національного пісенного фольклору як один із спектрів життєвих компетентностей.	41
<i>Суржук Т.Б.</i> Індивідуальний і диференційований підходи до формування навички читання першокласників.	44
<i>Артемова Ю.І.</i> Навчання перифразуванню як засобу розвитку комунікативної компетенції учнів.	48
<i>Бабій Н.Б.</i> Актуальність збереження соціокультурних традицій в руслі впровадження інновацій у початковій школі.	52
<i>Вітюк В.В.</i> Робота над словниковими словами у першому класі.	55
<i>Гамза А.В.</i> Формування у молодших школярів текстотворчих умінь у процесі вивчення дієслова.	58
<i>Янцур М.С.</i> Формування профорієнтаційної компетентності в учнів початкової школи.	61
<i>Боданець-Білоskalенко Н.І.</i> Формування змісту літературного читання в контексті викликів сьогодення.	66
<i>Бісовецька Л.А.</i> Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках у початковій школі.	70
<i>Дмитрієва О.В., Годунова Н.Б.</i> Використання сучасних інформаційних технологій на заняттях з країнознавства Англії та Сполучених Штатів Америки.	75
<i>Дуброва А.С.</i> Освітньо-виховні можливості інформаційно-комп'ютерних технологій у навчанні і вихованні молоді.	77
<i>Матвієнко О.В.</i> Інноваційна діяльність в освіті як фактор підвищення її якості та ефективності.	80
<i>Федчук Л.І.</i> Компетентнісно зорієнтовані технології в структурі практичних занять з методики навчання української мови.	84
<i>Годунко Л.В.</i> Запровадження інноваційних методів навчання у рамках нової концепції викладання іноземних мов у початкових школах Словацької Республіки.	87
<i>Павленко А.С.</i> Формування та становлення особистості дитини через соціальні інститути спілкування.	90
<i>Гужанова Т.С.</i> Педагогічні умови своєчасного розвитку мовлення дитини в перші роки життя.	93
<i>Захарчук З.О.</i> Підготовка партитури навчального тексту до опрацювання її на уроках літературного читання з молодшими школярами.	96
<i>Кучма Т.В.</i> Особливості викладання іноземної мови у початкових класах.	99
<i>Козіцька О.А., Тупальська Г.О.</i> Особливості вивчення функціонування контамінованих складних конструкцій у сучасному мовознавстві.	103
<i>Сенчило А.В.</i> Пізнавальна самостійність як складова розвитку критичного мислення молодших школярів.	104
<i>Шалівська Ю.В.</i> Особливості комунікативно-мовленнєвого розвитку молодших школярів на уроках читання.	107
<i>Шульжук Н.В.</i> Проблема сучасного підручника з української мови для учнів середньої та старшої школи.	110
<i>Златів Л.М.</i> Проблеми у викладанні української мови професійного спрямування в контексті сучасних підходів.	113
<i>Костолович Т.В.</i> Чинні підручники з сучасної української мови для вищої школи як засіб формування професійної комунікативної компетентності майбутніх вчителів.	117
<i>Грозан С.В.</i> Компетентнісна модель професійного розвитку майбутнього вчителя.	121
<i>Гетманчук Н.О.</i> Компетентнісно орієнтоване вивчення синтаксису у вищому навчальному закладі.	124
<i>Шевчук Т.Б.</i> Особливості формування лексичної компетенції майбутніх вчителів початкових класів.	127
<i>Іовхімчук Н.В.</i> Мовленнєво-комунікативна культура як складова іміджу майбутніх вчителів початкової школи.	131
<i>Дідур Н.А.</i> Методика формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів початкової школи	

у процесі психолого-педагогічної підготовки.	133
<i>Данилюк О.К.</i> Формування культури професійного спілкування майбутнього вчителя початкових класів у процесі вивчення курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)».	137
<i>Романюк С.З.</i> Інноваційні підходи до навчання лінгвістичних дисциплін майбутніх учителів початкової школи.	140
<i>Рудницька Н.Ю., Тарнавська Н.П.</i> Підготовка майбутніх фахівців до застосування сучасних технологій математичної освіти у дошкільному навчальному закладі та початковій школі.	144
<i>Артемова О.І.</i> Психологічні та педагогічні креативні технології у професійній підготовці вчителя початкових класів.	148
<i>Колесник Н.Є.</i> Підготовка майбутніх учителів початкової школи до використання сучасних новітніх цифрових технологій у творчій діяльності учнів.	152
<i>Онишків З.М.</i> Змістовий компонент підготовки майбутніх учителів до впровадження освітніх інновацій у початковій школі.	155
<i>Степанова О.І.</i> Формування культури мовлення майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів в умовах реалізації компетентнісного підходу.	158
<i>Дубасенюк О.А.</i> Компетентнісний підхід як чинник професіоналізації вищої освіти.	161
<i>Кононко О.Л.</i> Емоційний профіль майбутнього педагога: суть, напрями та умови формування.	164
<i>Лук'яник Л.В.</i> Методичні основи роботи вчителя з використання інформаційних технологій у розробці електронних засобів навчального призначення для початкової школи.	168
<i>Антончук О.М.</i> Духовний аспект підготовки майбутніх учителів-словесників.	171
<i>Семенець С.П.</i> Особливості методичної підготовки майбутніх учителів математики в умовах реалізації концепції розвивального навчання.	174
<i>Вітвицька С.С.</i> Середовищний підхід у підготовці магістрів освіти до професійно-педагогічної діяльності. ...	177
<i>Мельничук Ю.Ю.</i> Використання інтерактивної дошки під час викладання філологічних дисциплін у вищій. ...	179
<i>Чернюшок О.В.</i> Особливості розвитку креативної складової у підготовці майбутніх художників-педагогів на заняттях з композиції.	182
<i>Горобець І.А.</i> Цілі та зміст формування іншомовної компетенції у говорінні студентів мовних спеціальностей в умовах глобалізації суспільства.	187
<i>Процько Є.С.</i> Гендерна рівність при вивченні іноземних мов у середніх та вищих закладах освіти: аналіз сучасних вітчизняних досліджень.	191
<i>Бондарук Я.В.</i> Вплив соціальних мереж та Інтернет-ресурсів на вивчення англійської мови студентами-філологами.	194
<i>Грицай Н.Б., Демчук В.В.</i> Реалізація змісту професійної підготовки фахівців з біології у Рівненському державному гуманітарному університеті.	197
<i>Романюк С.К.</i> Застосування тестування на заняттях з англійської мови за професійним спрямуванням у вищому навчальному закладі.	201
<i>Мартинюк А.П., Губіна А.М.</i> Навчання діловому письму іноземною мовою в магістратурі немовних вищих навчальних закладів.	204
<i>Маковська Г.Я., Пархоменко О.Т.</i> Міжкультурна складова підручників з іноземної мови для вищих навчальних закладів технічного спрямування.	208
<i>Тишко Н.М.</i> Типологія стратегій для формування професійно орієнтованої англомовної читацької компетентності майбутніх інженерів.	210
<i>Відомості про авторів.</i>	214